

El cine alternatiu

Un camí de llibertat

La projecció, dins de la XIX Setmana Internacional de Cinema de Barcelona, del film "Entre la esperanza y el fraude" (Espanya 1931-39), és un bon motiu per insistir sobre la importància de la "Cooperativa de Cine Alternatiu—Central del Corto", responsable de l'esmentada pel·lícula, i sobre les possibilitats d'aquest moviment dins de l'àmbit cinematogràfic.

Es pot dir que el concepte "cinema alternatiu" va néixer en el "Manifest d'Almeria" (agost de 1975) i fou definit així: "en el qual l'alternativa ideològica sigui el seu factor determinant". És a dir, aquell que "proposa un canvi davant de la ideologia de la classe dominant".

En el Manifest, els signants assenyalaven que els films alternatius no són "obres" realitzades per un "autor", qualsevol que sigui la grandària de la pel·lícula, sinó pràctiques amb una incidència en el "moment històric" en el qual es produeixen.

Els components d'aquesta "Cooperativa de Cine Alternatiu" defineixen que l'alternativa en l'ordre estructural es planteja amb la configuració d'una mínima estructura (producció i difusió) que permeti aconseguir una productivitat econòmica que possibiliti la continuada realització de les esmentades pràctiques (que comporta una productivitat ideològica).

CENTRAL DEL CURT

El novembre de 1974, és a dir, abans del "Manifest d'Almeria" —moment clau del cinema alternatiu—, es va crear a Barcelona la "Central del Corto" que pretenia, partint d'aquest "únic canal quasi-legal cinematogràfic que, en el context de l'Estat espanyol són els cine-clubs", treballar

en la difusió (distribució i exhibició) del material cinematogràfic existent que es podia incloure dins de l'anomenat cine alternatiu, és a dir, que no tenia sortida pels canals habituals de la indústria cinematogràfica espanyola, tant per motius econòmics i comercials com per raons polítiques i ideològiques (censura estatal). La incidència de la "Central del Corto" sobre els cine-clubs, que els anys 70 havien experimentat un notable canvi gràcies a l'aparició de les sales d'art i assaig, concretant-se en cine-clubs de comarques o de barris, fou fonamental i va servir per comprovar que existien i existeixen uns canals d'exhibició molt positius i abonats per al material a distribuir.

Durant el primer any (1974-75), es va fer un treball a nivell de base, organitzant poc a poc allò que després es configuraria com els primers canals "permanents" i "persistents" de distribució a l'Estat espanyol. L'any següent (1975-76), es recolliren els fruits de la feina feta.

Segons dades estadístiques de gener fins a octubre del 76 veiem que hi ha hagut unes 700 contractacions de pel·lícules, que corresponen a unes 400 sessions i a una incidència estimada d'uns trenta mil espectadors.

En l'actualitat, la "Central del Corto" té 96 films en distribució, que corresponen a 40 realitzadors, set dels quals són col·lectius diferents.

treball

ÒRGAN CENTRAL DEL PARTIU SOCIALISTA UNIFICAT DE CATALUNYA

núm. 500 (24 a 30-10-1977)

Els il·lustradors es reparteixen de la següent manera: el 70 per cent per al realitzador i el 30 per a la Central, que ho inverteix en l'edició de catàlegs, dossiers amb informacions i crítiques de les pel·lícules. També es destinen al fons de producció de la "Cooperativa de Cine Alternatiu".

LA COOPERATIVA

La "Cooperativa de Cine Alternatiu" va néixer el 1975, com element de producció fílmica de la "Central del Corto". Les primeres pel·lícules de l'entitat foren "Viaje a la explotación" (1974), sobre la situació dels emigrants marroquins a la recerca del treball impossible; "Un libro es un arma" (1975), repàs al fet i causes dels atemptats a la cultura que comet a l'Estat espanyol l'extrema dreta, i "Badalona sur mer" (1975), dedicada al tan discutit tema del port a les plagues de Badalona.

A aquests tres films han seguit "Carn crua" (1975), film muntatge sobre la violència; "Can Serra. La objección de conciencia" (1976), història de l'objecció de consciència a Espanya, i "Entre la esperanza y el fraude" (1977).

Aquest darrer film, de 95 minuts de durada, és un relat dels esdeveniments que van tenir lloc a Espanya des del 14 d'abril de 1931 fins al 1 d'abril de 1939. Es tracta d'una lúcida anàlisi històrica d'aquesta època, amb utilització d'excel·lents documents de l'època, fotografies i facsímils de periòdics i cartells i les declaracions de vells militants del PC, PSOE, UGT, CNT, POUM i integrants de les Brigades Internacionals.

La cosa més important de "Entre la esperanza y el fraude" és la seva concepció d'un film col·lectiu, d'una feina conjunta durant més de dos anys, gairebé tres. Gran part del material utilitzat, tant de la zona republicana com de la zona rebel, procedeix de Mèxic, així com de cineastes independents de Barcelona. "Entre la esperanza y el fraude" és una pel·lícula d'impacte, amb un muntatge mesurat, que ofereix en un ajustat panorama els moments clau de la contesa espanyola.

Una recent visió privada de "Caudillo", el darrer film de Basilio Martín Patiño —ja estrenat a Madrid— permet comprovar el superior esforç dels components de l'equip de "Entre la esperanza y el fraude" que, comptant amb menys mitjans econòmics i, potser, amb menys possibilitats d'accés a arxius cinematogràfics, han realitzat un film exemplar, que posa en relleu les possibilitats del cinema alternatiu com un camí cap a la llibertat.

MIGUELEFE